

Ekonomika EÚ

Ekonomické a hospodárske záležitosti Európskej únie

marec - apríl 2023

Obsah

1. LIFE Program
2. Usmernenie k fiškálnej politike na rok 2024
3. Európska zelená dohoda
4. Komisia navrhuje reformu trhu EÚ s elektrinou
5. Kritické suroviny
6. Vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom
7. Ochrana spotrebiteľa: umožnenie udržateľných možností
a ukončenie greenwashingu
8. Komisia spúšťa Európske centrum pre transparentnosť algoritmov
9. Inflácia
10. Rýchly prehľad tém

LIFE Program

Komisia oznámila investíciu vo výške viac ako 116 miliónov EUR do strategických projektov nového programu LIFE. Financovanie pomôže ôsmim veľkým projektom v Belgicku, Estónsku, Španielsku, Taliansku, Poľsku, na Slovensku a vo Fínsku dosiahnuť ich klimatické a environmentálne ciele.

Strategické projekty v oblasti prírody a strategické integrované projekty programu LIFE podporujú implementáciu právnych predpisov a politík EÚ v oblasti životného prostredia a klímy na regionálnej, multiregionálnej, národnej alebo nadnárodnej úrovni.

Očakáva sa, že projekty zmobilizujú významné dodatočné finančné prostriedky z iných zdrojov financovania EÚ, vrátane poľnohospodárskych, štrukturálnych, regionálnych a výskumných fondov, okrem národných fondov a investícií súkromného sektora.

Projekty pomôžu Európe stať sa prvým klimaticky neutrálnym kontinentom na svete do roku 2050 a úspešne implementovať Európsku zelenú dohodu. Podporujú aj stratégiu EÚ v oblasti biodiverzity do roku 2030, akčný plán obehového hospodárstva, akčný plán nulového znečistenia, zákon o obnove prírody a prispievajú k prechodu na čistú energiu.

Viac informácií [tu](#).

Usmernenie k fiškálnej politike na rok 2024

Komisia dnes poskytuje členským štátom usmernenia týkajúce sa vykonávania a koordinácie fiškálnej politiky na budúci rok. Celkovo by fiškálne politiky v roku 2024 mali zabezpečiť strednodobú udržateľnosť dlhu a podporovať udržateľný a inkluzívny rast vo všetkých členských štátoch. Koncom roka 2023 sa deaktivuje všeobecná úniková doložka Paktu stability a rastu, ktorá v prípade prudkého hospodárskeho poklesu umožňuje dočasne sa odchýliť od bežne uplatňovaných rozpočtových požiadaviek.

Komisia vyzýva členské štáty, aby vo svojich programoch stability a konvergenčných programoch stanovili fiškálne ciele, ktoré sú v súlade s kritériami fiškálnej úpravy stanovenými v reformných usmerneniach Komisie, pokiaľ tieto ciele umožňujú pokles pomeru verejného dlhu alebo jeho zachovanie na obozretnej úrovni a rozpočtový deficit v strednodobom horizonte pod referenčnou hodnotou 3 % HDP.

Prediskutovalo sa, ako sa očakáva, že ich reformné a investičné plány prispejú k fiškálnej udržateľnosti a udržateľnému a inkluzívnemu rastu vrátane cieľov zelenej a digitálnej transformácie a odolnosti v súlade s kritériami stanovenými v reformných smerovaniach.

Toto oznámenie stanovuje predbežné usmernenia pre fiškálnu politiku na rok 2024, ktoré sa podľa potreby aktualizujú v rámci jarného balíka európskeho semestra v máji 2023.

Aktualizované usmernenia budú naďalej odrážať globálnu hospodársku situáciu, špecifickú situáciu každého členského štátu, pokrok v diskusii o prebiehajúcom preskúmaní správy ekonomických záležitostí a politické diskusie v Rade.

Viac informácií [tu](#).

Európska zelená dohoda

Komisia víta dočasnú dohodu dosiahnutú s Európskym parlamentom a Radou o reforme a posilnení smernice EÚ o energetickej účinnosti. Táto dohoda predstavuje ďalší krok v dokončení balíka „Fit for 55“ s cieľom splniť Európsku zelenú dohodu a plán REPowerEU. Opäť približuje EÚ stať sa klimaticky neutrálnou do roku 2050.

Prvýkrát má zásada energetickej účinnosti právnu silu s jasnou požiadavkou, aby krajiny EÚ zohľadňovali energetickú účinnosť v politike, plánovaní a rozhodovaní o veľkých investíciách v sektore energetiky aj mimo neho.

Dohoda stanovuje cieľ EÚ v oblasti energetickej účinnosti na úrovni 11,7 % do roku 2030, čím prekračuje pôvodný návrh Komisie „Fit for 55“.

V rámci predbežnej dohody sa povinnosť ročných úspor energie takmer zdvojnásobí, aby sa zabezpečil neustály pokrok. Od krajín EÚ sa bude vyžadovať, aby od roku 2024 do roku 2030 každoročne dosahovali nové úspory v priemere 1,49 % konečnej spotreby energie, oproti súčasnej úrovni 0,8 %.

Dohoda obsahuje vôbec prvú definíciu energetickej chudoby v EÚ. Členské štáty budú teraz musieť prioritne zaviesť opatrenia na zvýšenie energetickej účinnosti medzi ľuďmi postihnutými energetickou chudobou, zraniteľnými zákazníkmi, domácnosťami s nízkymi príjmami a prípadne ľuďmi žijúcimi v sociálnych bytoch. Revidované pravidlá kladú väčší dôraz na zmiernenie energetickej chudoby a posilnenie postavenia spotrebiteľov vrátane vytvorenia jednotných kontaktných miest, technickej a finančnej pomoci a mimosúdnych mechanizmov urovnávania sporov.

Viac informácií [tu](#).

Komisia navrhuje reformu trhu EÚ s elektrinou

Komisia navrhla reformu dizajnu trhu EÚ s elektrickou energiou s cieľom urýchliť prudký nárast obnoviteľných zdrojov energie a postupné vyradovanie plynu, znížiť závislosť spotrebiteľských účtov od nestálych cien fosílnych palív, lepšie chrániť spotrebiteľov pred budúcimi výkyvmi cien a potenciálnou manipuláciou s trhom, čistý a konkurencieschopnejší priemysel EÚ.

Navrhovaná reforma predpokladá revízie niekoľkých právnych predpisov EÚ – najmä nariadenia o elektrickej energii, smernice o elektrickej energii a nariadenia REMIT. Zavádza opatrenia, ktoré podnecujú dlhodobejšie zmluvy s výrobou nefosílnnej energie a prinášajú do systému čistejšie flexibilné riešenia, ktoré budú konkurovať plynu, ako je reakcia na dopyt a skladovanie. Tým sa zníži vplyv fosílnych palív na účty spotrebiteľov za elektrinu a zároveň sa zabezpečí, že sa tam premietnu nižšie náklady na obnoviteľné zdroje. Okrem toho navrhovaná reforma podporí otvorenú a spravodlivú hospodársku súťaž na európskych veľkoobchodných trhoch s energiou zvýšením transparentnosti a integrity trhu.

Táto reforma, ktorá je súčasťou priemyselného plánu Green Deal, tiež umožní európskemu priemyslu prístup k obnoviteľnej, nefosílnnej a cenovo dostupnej dodávke energie, ktorá je kľúčovým predpokladom dekarbonizácie a ekologického prechodu. Aby sme dosiahli naše ciele v oblasti energetiky a klímy, bude sa do konca tohto desaťročia musieť strojnásobiť využívanie obnoviteľných zdrojov energie.

Viac informácií [tu](#).

Kritické suroviny

Komisia navrhuje komplexný súbor opatrení na zabezpečenie prístupu EÚ k bezpečným, diverzifikovaným, cenovo dostupným a udržateľným dodávkam kritických surovín. Kritické suroviny sú nevyhnutné pre širokú škálu strategických sektorov vrátane priemyslu s nulovou čistou, digitálneho priemyslu, letectva a obrany.

Zatiaľ čo sa predpokladá, že dopyt po kritických surovinách sa drasticky zvýši, Európa sa vo veľkej miere spolieha na dovoz, často od kvázi monopolných dodávateľov z tretích krajín.

EÚ musí zmierniť riziká pre dodávateľské reťazce súvisiace s takýmito strategickými závislosťami, aby posilnila svoju ekonomickú odolnosť, ako to zdôraznili nedostatky v dôsledku pandémie COVID-19 a energetickej krízy po ruskej invázii na Ukrajinu. To môže ohroziť úsilie EÚ o splnenie jej klimatických a digitálnych cieľov.

Okrem aktualizovaného zoznamu kritických surovín identifikuje zákon aj zoznam strategických surovín, ktoré sú kľúčové pre technológie dôležité pre ekologické a digitálne ambície Európy a pre obranné a vesmírne aplikácie, pričom sú v budúcnosti vystavené potenciálnym rizikám dodávok. Nariadenie zakotvuje zoznamy kritických aj strategických surovín do práva EÚ. Nariadenie stanovuje jasné kritériá pre domáce kapacity v rámci strategického dodávateľského reťazca surovín a diverzifikáciu dodávok EÚ do roku 2030:

- najmenej 10 % ročnej spotreby EÚ na ťažbu,
- najmenej 40 % ročnej spotreby EÚ na spracovanie,
- najmenej 15 % ročnej spotreby EÚ na recykláciu,
- nie viac ako 65 % ročnej spotreby Únie každej strategickú suroviny,
- v akomkoľvek relevantnom štádiu spracovania z jednej tretej krajiny.

Viac informácií [tu](#).

Vzťahy medzi EÚ a Spojeným kráľovstvom

Komisia a vláda Spojeného kráľovstva dosiahli 27. februára 2023 v zásade politickú dohodu o novom postupe, pokiaľ ide o Protokol o Írsku/Severnom Írsku – Windsorský rámec – politické vyhlásenie, ktoré zahŕňa spoločné riešenia v rôznych oblastiach.

Spoločný výbor prijal rozhodnutie, ktorým sa ustanovujú opatrenia týkajúce sa rámca Windsor. Toto rozhodnutie sa okrem iného vzťahuje na opatrenia pre pohyb tovaru, ktorému nehrozí vstup na jednotný trh,

„Stormont Brake“ a riešenia súvisiace s DPH a spotrebnou daňou vrátane zriadenia rozšíreného koordinačného mechanizmu pre DPH a spotrebnú daň. Bola tiež zverejnená séria odporúčaní, spoločných vyhlásení a jednostranných vyhlásení, ktoré objasňujú, ako budú rôzne aspekty Windsorského rámca fungovať v praxi, napr. štátna pomoc alebo dohľad nad trhom.

Rada pre partnerstvo

V Rade pre partnerstvo dnes EÚ a Spojené kráľovstvo opätovne potvrdili svoje želanie plne využiť potenciál Dohody o obchode a spolupráci (TCA) spôsobmi, ktoré sú prospešné pre obe strany. Obaja spolupredsedia diskutovali o spolupráci v mnohých kľúčových oblastiach vrátane energetiky, obchodu a bezpečnosti. Zostanú v pravidelnom kontakte a znova sa stretnú, aby zhodnotili prácu výborov v rámci TCA.

Viac informácií [tu](#).

Ochrana spotrebiteľa: umožnenie udržateľných možností a ukončenie greenwashingu

Komisia navrhuje spoločné kritériá proti greenwashingu a zavádzajúcim environmentálnym tvrdeniam. Podľa návrhu budú mať spotrebitelia jasnejšie, silnejšie uistenie, že keď sa niečo predáva ako ekologické, v skutočnosti je to ekologické, a budú mať kvalitnejšie informácie, aby si mohli vybrať produkty a služby šetrné k životnému prostrediu.

Štúdia Komisie z roku 2020 zdôraznila, že 53,3 % preskúmaných environmentálnych tvrdení v EÚ bolo vágnych, zavádzajúcich alebo nepodložených a 40 % bolo nepodložených. Absencia spoločných pravidiel pre spoločnosti, ktoré dobrovoľne uplatňujú ekologické tvrdenia, vedie k „zelenému praniu“ a vytvára nerovnaké podmienky na trhu EÚ v neprospech skutočne udržateľných spoločností.

Podľa návrhu, keď sa spoločnosti rozhodnú urobiť „zelené tvrdenie“ o svojich produktoch alebo službách, budú musieť rešpektovať minimálne normy a štandardy týkajúce sa toho, ako tieto tvrdenia zdôvodňujú a ako ich oznamujú.

Viac informácií [tu](#).

Komisia spúšťa Európske centrum pre transparentnosť algoritmov

European Centre
for Algorithmic
Transparency

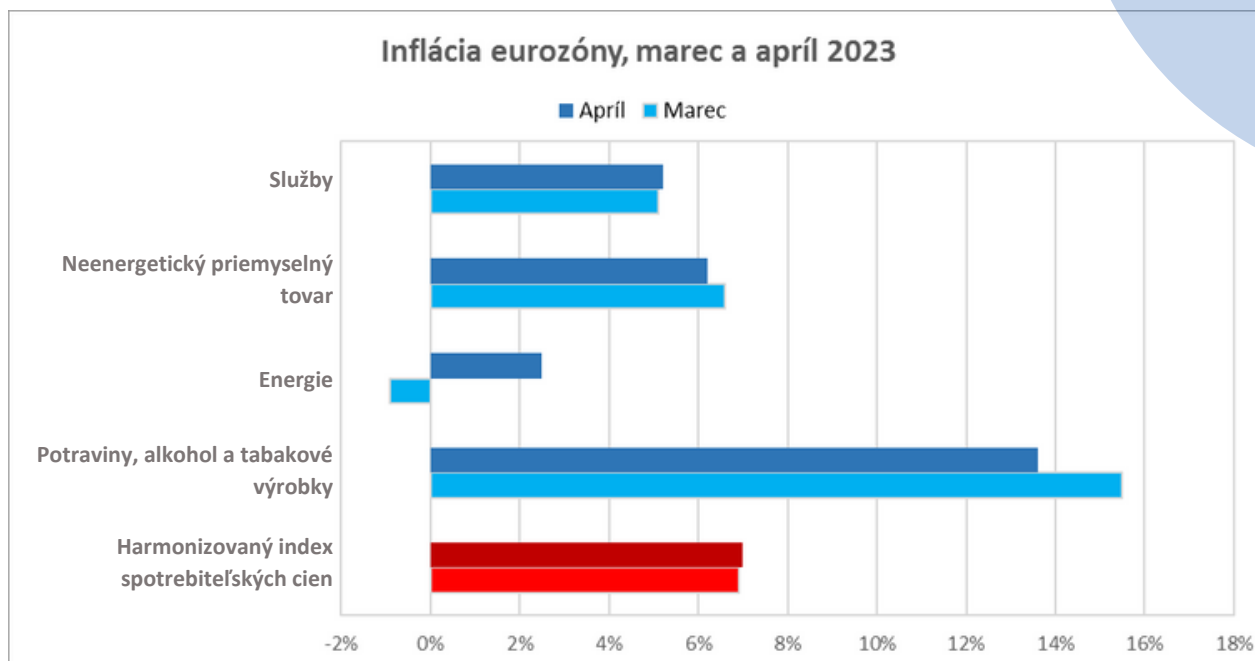
Komisia 15. decembra 2020 predložila návrh týkajúci sa DSA spolu s návrhom zákona o digitálnych trhoch (DMA) ako komplexný rámec na zabezpečenie bezpečnejšieho a spravodlivejšieho digitálneho priestoru pre všetkých. Po politickej dohode, ktorú dosiahli spoluzákonodarcovia EÚ v apríli 2022, DSA nadobudla platnosť 16. novembra 2022.

Európske centrum pre transparentnosť algoritmov (ECAT) oficiálne otvorí Spoločné výskumné centrum Komisie v Seville v Španielsku.

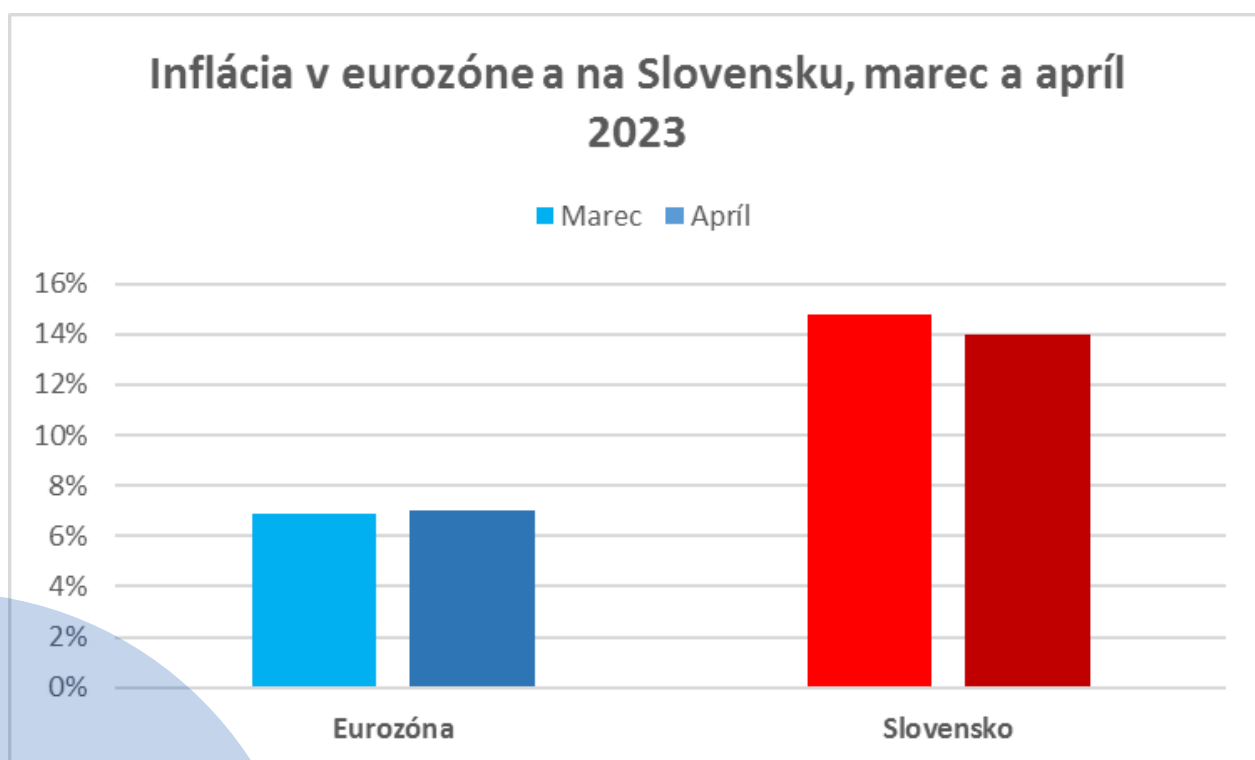
ECAT poskytne Komisii internú technickú a vedeckú expertízu s cieľom zabezpečiť, aby algoritmické systémy používané veľmi veľkými online platformami a veľmi veľkými online vyhľadávačmi spĺňali požiadavky na riadenie rizík, zmierňovanie a transparentnosť v DSA. To zahŕňa okrem iných úloh vykonávanie technických analýz a hodnotenia algoritmov. Interdisciplinárny tím dátových vedcov, expertov na umelú inteligenciu, sociálnych vedcov a právnych expertov spojí svoje odborné znalosti s cieľom posúdiť ich fungovanie a navrhnúť najlepšie postupy na zmiernenie ich vplyvu. Bude to kľúčové na zabezpečenie dôkladnej analýzy správ o transparentnosti a sebahodnotenia rizík, ktoré predložia určené spoločnosti, a na vykonanie inšpekcií ich systémov vždy, keď to bude Komisia vyžadovať.

Viac informácií [tu](#).

Inflácia za marec a apríl 2023

Viac informácií [tu](#).

Viac informácií [tu](#).

30. výročie Kohézneho fondu

Oslavujeme 30. výročie Kohézneho fondu. Za posledných 30 rokov Kohézny fond investoval takmer 179 miliárd EUR do hospodárskej, sociálnej a územnej súdržnosti EÚ.

Kohézny fond, ktorý vznikol v Maastrichtskej zmluve ako nevyhnutný doplnok jednotného trhu v súbore nástrojov politiky súdržnosti, dostal za úlohu podporovať investície do dopravnej infraštruktúry a ochrany klímy a životného prostredia.

Fond sa zameriava na členské štáty s HND nižším ako 90 % priemeru EÚ s cieľom podporiť konvergenciu medzi európskymi ekonomikami. Podpora z Kohézneho fondu, podobne ako všetky finančné prostriedky v rámci politiky súdržnosti, prispela k zvýšeniu národných príjmov prijímajúcich krajín. Írsko a Španielsko boli prvé krajiny, ktoré zaznamenali nárast HND nad hranicu oprávnenosti 90 % priemeru EÚ.

Viac informácií [tu](#).

EÚ vyhrala spor Svetovej obchodnej organizácie

Svetová obchodná organizácia (WTO) dnes rozhodla v prospech EÚ vo veľkom prípade spochybňujúceho indického clo na kľúčové produkty informačných a komunikačných technológií (IKT).

WTO vo svojom rozhodnutí panelu potvrdila všetky nároky EÚ voči Indii a zistila, že indické clá až do výšky 20 % na určité produkty IKT, ako sú mobilné telefóny, neboli v súlade s jej záväzkami voči WTO, a preto sú nezákonné. Objem vývozu takejto technológie z EÚ ovplyvnený porušovaním pravidiel zo strany Indie predstavuje až 600 miliónov EUR ročne. Skutočný vplyv na európske spoločnosti, ktoré vyvážajú aj z iných krajín do Indie, je podstatne vyšší.

Viac informácií [tu](#).

Text: Mgr. Dominika Nováková, odbor Parlamentný inštitút
Kristína Hučková, stážistka

Grafická úprava: Kristína Hučková, Mgr. Dominika Nováková
Schválila: PhDr. Natália Petranská Rolková, PhD., riaditeľka PI

Obrazový a fotografický materiál:

obr. 1: <https://www.pubaffairsbruxelles.eu/eu-institution-news/general-affairs-council-of-21-march-2023/>

obr. 2: <https://www.wheesbee.eu/funding-opportunity/life-2022-programme-launched/>

obr. 3: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1410

obr. 4: <https://www.nuclear.sk/eu-green-deal/>

obr. 5: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1591

obr. 6: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1661

obr. 7: <https://www.bbc.com/news/uk-northern-ireland-65058955>

obr. 8: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_23_1692

obr. 9: https://algorithmic-transparency.ec.europa.eu/presenting-ecat_en

obr. 10: <https://www.eesc.europa.eu/sl/news-media/news/cuts-cohesion-policy-budget-send-out-wrong-signal-public-says-eesc>

Materiál neprešiel jazykovou úpravou.

© Parlamentný inštitút
máj 2023